POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 1 grudnia 2005 r. *

W sprawie C-447/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landesgericht Innsbruck (Austria), postanowieniem z dnia 30 września 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 października 2004 r., w postępowaniu:

Autohaus Ostermann GmbH

przeciwko

VAV Versicherungs AG,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans (sprawozdawca), prezes izby, R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i J. Klučka, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Léger,
sekretarz: R. Grass,

* Język postępowania: niemiecki.

po powiadomieniu sądu krajowego, że Trybunał zamierza orzec postanowieniem z uzasadnieniem zgodnie z art. 104 § 3 akapit drugi regulaminu,

po wezwaniu podmiotów wymienionych w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości do przedstawienia ewentualnych uwag w tym względzie,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 ust. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwartej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych) (Dz.U. L 181, str. 65).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Autohaus Ostermann GmbH, powodem w postępowaniu przed sądem krajowym (zwanym dalej „stroną skarżącą"), a VAV Versicherungs AG, pozwanym w postępowaniu przed sądem krajowym (zwanym dalej „stroną pozwaną"), dotyczącego kosztów postępowania związanego z uregulowaniem skutków wypadku drogowego.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Zgodnie z osiemnastym motywem dyrektywy 2000/26:

„Oprócz zagwarantowania, że zakład ubezpieczeń ma swojego przedstawiciela [reprezentanta] w państwie, w którym zamieszkuje strona poszkodowana, właściwym jest zagwarantowanie szczególnego prawa strony poszkodowanej do niezwłocznego zaspokojenia roszczenia; stąd też niezbędne jest wprowadzenie do prawa krajowego odpowiednich skutecznych i systematycznych kar finansowych lub równoważnych im kar administracyjnych — takich jak nakazy w powiązaniu z grzywnami administracyjnymi, regularne sprawozdania dla władz nadzorujących, kontrole na miejscu, publikacje w narodowym dzienniku urzędowym i w prasie, zawieszenie działalności firmy (zakaz zawierania nowych umów na pewien czas), wyznaczenie specjalnego przedstawiciela organu nadzorującego, odpowiedzialnego za monitorowanie przestrzegania prawa ubezpieczeniowego, odebranie zezwolenia na prowadzenie działalności, sankcje nakładane na dyrektorów i personel kierowniczy — w przypadku gdy zakład ubezpieczeń lub jego przedstawiciel [reprezentant] nie wypełniają swojego obowiązku zaoferowania odszkodowania w rozsądnym terminie; nie powinno mieć to wpływu na zastosowanie jakichkolwiek innych środków, w szczególności w ramach przepisów prawa dotyczących nadzoru, które

może zostać uznane za właściwe; jednakże warunkiem jest to, aby zobowiązanie lub szkoda, której wyrównanie przedłuża się, nie była przedmiotem sporu, tak aby zakład ubezpieczeń mógł przedstawić uzasadnioną ofertę w przewidzianym terminie; uzasadniona oferta odszkodowania powinna mieć formę pisemną i określać podstawy, na jakich oszacowano zobowiązanie i szkody".

4 Dyrektywa 2000/26 stanowi w art. 1, zatytułowanym „Zakres":

„1. Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie specjalnych przepisów mających zastosowanie do stron poszkodowanych, uprawnionych do odszkodowania w związku ze stratą lub szkodą powstałą w wyniku wypadku, który miał miejsce w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej, spowodowaną użytkowaniem pojazdów ubezpieczonych i mających stałe miejsce postoju w państwie członkowskim.

[...]

2. Artykuły 4 i 6 stosuje się tylko w odniesieniu do wypadków spowodowanych ruchem pojazdu:

a) ubezpieczonego przez przedsiębiorstwo w państwie członkowskim innym niż państwo stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej oraz

b) mającego stałe miejsce postoju w państwie członkowskim innym niż państwo zamieszkania strony poszkodowanej.

[...]".

5 Zgodnie z art. 4 dyrektywy 2000/26, zatytułowanym „Przedstawiciele stron zgłaszających roszczenia [Reprezentant do spraw roszczeń]":

„[...]

6. Państwa członkowskie wprowadzają obowiązek — poparty odpowiednimi, skutecznymi i systematycznymi karami finansowymi lub równoważnymi karami administracyjnymi — zgodnie z którym, w okresie trzech miesięcy od daty przedstawienia roszczenia o odszkodowanie przez stronę poszkodowaną bezpośrednio zakładowi ubezpieczeń, jego przedstawicielowi [reprezentantowi] lub osobie, która spowodowała wypadek:

a) zakład ubezpieczeń osoby, która spowodowała wypadek, lub jego przedstawiciel [reprezentant] zobowiązany jest przedstawić uzasadnioną ofertę odszkodowania, w przypadkach gdy odpowiedzialność nie jest przedmiotem sporu, zaś szkody zostały wyliczone, lub

b) zakład ubezpieczeń, w stosunku do którego skierowane zostało roszczenie o odszkodowanie lub jego przedstawiciel [reprezentant] zobowiązani są dostarczyć uzasadnioną odpowiedź na kwestie poruszone w roszczeniu, w przypadkach gdy odpowiedzialność jest kwestionowana, nie została wyraźnie określona lub szkody nie zostały w pełni wyliczone.

Państwa członkowskie przyjmują przepisy zapewniające, że jeśli oferta nie zostanie przedstawiona w terminie trzech miesięcy, od kwoty odszkodowania zaoferowanego przez zakład ubezpieczeń lub przyznanego przez sąd stronie poszkodowanej płatne będą odsetki.

[...]".

6 Artykuł 10 ust. 4 dyrektywy 2000/26, zatytułowany „Wykonanie", przewiduje:

„Państwa członkowskie mogą zgodnie z Traktatem utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla strony poszkodowanej od przepisów niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy".

Uregulowania krajowe

7 Ustawa o ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych z dnia 19 sierpnia 1994 r.

(Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz, BGBl. 651/1994, w zmienionym brzmieniu, opublikowanym w BGBl. I, 11/2002, zwana dalej „KHVG") przewiduje w art. 29 a:

„(1) Ubezpieczyciel lub jego reprezentant do spraw roszczeń wyznaczony zgodnie z art. 12 a [ustawy w sprawie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń (Versicherungsaufsichtsgesetz)] są zobowiązani do przedstawienia osobie poszkodowanej oferty odszkodowania w terminie trzech miesięcy od poinformowania przez stronę o wystąpieniu szkody, jeżeli zasadność ani wysokość odszkodowania nie są kwestionowane.

(2) Jeżeli ubezpieczyciel lub jego reprezentant do spraw roszczeń zakwestionują zobowiązanie do wypłaty odszkodowania lub jeżeli podczas biegu terminu określonego w ust. 1 badania konieczne dla stwierdzenia istnienia zobowiązania do wypłaty odszkodowania nie zostały zakończone, ubezpieczyciel albo jego stosowny reprezentant uzasadniają to osobie poszkodowanej pisemnie, w terminie określonym w ust. 1.

[...]

(4) Jeżeli ubezpieczyciel lub jego reprezentant do spraw roszczeń nie wypełniają swoich zobowiązań określonych w ust. 1 i 2, osoba poszkodowana ma prawo do ustawowych odsetek za zwłokę, najpóźniej z chwilą upływu terminu określonego w ust. 1".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

8 W dniu 3 lutego 2004 r. na terenie aglomeracji miasta Innsbruck miał miejsce wypadek drogowy, w którym uczestniczyły dwa pojazdy zarejestrowane w Austrii. Właściciel jednego z tych pojazdów oddał go do naprawy stronie powodowej oraz dokonał na jej rzecz cesji wierzytelności względem pozwanego. Pozwanym jest zakład ubezpieczeń z siedzibą w Wiedniu.

9 Pismem z dnia 19 lutego 2004 r. pełnomocnik strony powodowej zażądał zapłaty do dnia 2 marca 2004 r. rozmaitych kwot, mianowicie 2206,39 EUR z tytułu kosztów naprawy, 156 EUR z tytułu kosztów rzeczoznawcy, 36 EUR z tytułu dodatkowych kosztów związanych z wypadkiem oraz kosztów pełnomocnika powoda.

10 Ponieważ pozwany nie zareagował w wyznaczonym terminie na żądanie strony powodowej, Bezirksgericht Innsbruck wydał w dniu 19 marca 2004 r. nakaz zapłaty kwoty 2407,39 EUR, powiększonej o odsetki w wysokości 5,5% naliczone od dnia 2 marca 2004 r. Ten nakaz zapłaty został doręczony stronie pozwanej w dniu 23 marca 2004 r., tymczasem kilka dni wcześniej pozwany dokonał przelewu na konto pełnomocnika strony powodowej całości kwoty głównej, która została zaksięgowana na koncie w dniu 24 marca 2004 r.

11 W związku z tym, że pozwany uiścił kwotę główną, pozew przed Bezirksgericht Innsbruck został ograniczony do kwestii kosztów postępowania. Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2004 r., Bezirksgericht Innsbruck obciążył stronę pozwaną kosztami

postępowania w wysokości 531,01 EUR, uzasadniając że — zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej — ubezpieczyciele dysponują rozsądnym terminem około 10–14 dni kalendarzowych na dokonanie likwidacji szkody, w którym powód mógł liczyć na wypłatę odszkodowania przez zakład ubezpieczeń przy zwykłym biegu sprawy. Podniesiony przez pozwanego zarzut, jakoby zgodnie z art. 29 a ust. 1 KHVG dysponował on terminem trzech miesięcy na dokonanie likwidacji szkody, został przez ten sąd odrzucony.

12 Strona pozwana wniosła odwołanie do Landesgericht Innsbruck, żądając zmiany orzeczenia Bezirksgericht Innsbruck poprzez zasądzenie od strony powodowej kosztów w wysokości 404,02 EUR, ewentualnie uchylenia wydanego wyroku.

13 Sąd krajowy wyjaśnia, że art. 41 i nast. kodeksu postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung, zwanego dalej „ZPO") wprowadzają zasadę, w myśl której strona, która przegrała sprawę, obciążana jest kosztami postępowania poniesionymi przez stronę, która sprawę wygrała. Jednakże zgodnie z art. 45 ZPO, jeżeli pozwany swoim zachowaniem nie dał powodu dla wytoczenia powództwa i bezzwłocznie uznał żądania, to powód jest zobowiązany do zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez pozwanego również wtedy, gdy jego żądanie pozwu było zasadne.

14 Zdaniem sądu krajowego, jeżeli teza pozwanego, jakoby zgodnie z art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26, niezależnie od okoliczności danej sprawy, ubezpieczyciel dysponował trzymiesięcznym terminem na likwidację szkody byłaby poprawna, zgodnie z art. 45 ZPO, koszty powinna ponieść strona powodowa. Natomiast, jeżeli

miałoby okazać się, że poprawna jest teza powoda, w myśl której wskazany powyżej przepis dyrektywy 2000/26 należy interpretować w ten sposób, że strona poszkodowana może zażądać spełnienia świadczenia wcześniej i może wyznaczyć zakładowi ubezpieczeń rozsądny termin na dokonanie płatności, krótszy niż termin trzymiesięczny, należałoby uznać, że pozwany dał podstawę do wytoczenia powództwa i powinien ponieść koszty postępowania.

15 W tej sytuacji Landesgericht Innsbruck postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie:

„Czy wykładni art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26 [...] należy dokonywać w ten sposób, że zakład ubezpieczeń, przeciwko któremu skierowane zostało roszczenie o odszkodowanie, dysponuje zawsze trzymiesięcznym terminem na rozpatrzenie sprawy, również w przypadku nieskomplikowanego stanu faktycznego lub prawnego, czy też chodzi w tym wypadku jedynie o przepis dotyczący wymagalności, który nie wyklucza możliwości wcześniejszego wytoczenia powództwa zakładowi ubezpieczeń, po wyznaczeniu »rozsądnego« terminu płatności, również krótszego niż termin trzymiesięczny?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

16 Biorąc pod uwagę, że odpowiedź na zadane pytanie nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, zgodnie z art. 104 § 3 akapit drugi regulaminu, Trybunał poinformował sąd krajowy, że zamierza orzec postanowieniem z uzasadnieniem, i wezwał podmioty wymienione w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości do przedstawienia ewentualnych uwag w tym względzie.

17 Podmioty te nie przedstawiły uwag.

18 Na wstępie rząd austriacki wyraża wątpliwość, czy Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie. Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2000/26, dyrektywę tę stosuje się mianowicie do strat lub szkód powstałych w wyniku wypadku, który miał miejsce w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej. Tymczasem w niniejszej sprawie okoliczności faktyczne sporu przed sądem krajowym dotyczą wyłącznie Austrii.

19 W tym kontekście należy zauważyć, że jak wynika z postanowienia sądu krajowego, w ramach transpozycji dyrektywy 2000/26 ustawodawca austriacki zdecydował się na traktowanie w ten sam sposób krajowych stanów faktycznych i stanów faktycznych wchodzących w zakres zastosowania dyrektywy 2000/26.

20 Otóż Trybunał uznał wielokrotnie swoją właściwość do orzekania w przedmiocie pytań prejudycjalnych dotyczących wykładni prawa wspólnotowego w sprawach, w których stan faktyczny w postępowaniu głównym pozostaje poza zakresem stosowania prawa wspólnotowego, lecz w których powołane przepisy prawa wspólnotowego mają zastosowanie na mocy przepisów prawa krajowego (zob. w szczególności wyrok z dnia 17 marca 2005 r. w sprawie C-170/03 Feron, Zb.Orz. str. I-2299, pkt 11 i cytowane w nim orzecznictwo).

21 W związku z tym należy rozpatrzyć zadane pytanie.

22 Formułując postawione pytanie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia czy art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego, który umożliwia stronie poszkodowanej wytoczenie powództwa przeciwko zakładowi ubezpieczeń po wyznaczeniu rozsądnego terminu płatności krótszego niż termin trzymiesięczny przewidziany przez ten przepis dyrektywy.

23 Pozwany uważa, że na zadane pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej, podczas gdy powód, rządy austriacki i niemiecki oraz Komisja Wspólnot Europejskich są przeciwnego zdania.

24 W związku z tym należy stwierdzić, że celem art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26 nie jest, jak przedstawia pozwany, zapewnienie zakładowi ubezpieczeń rozsądnego terminu na likwidację szkody, lecz jak wynika z osiemnastego motywu tej dyrektywy, zagwarantowanie szczególnego prawa strony poszkodowanej do niezwłocznego zaspokojenia roszczenia.

25 Cel ten jest zbieżny z celem ochrony osób poszkodowanych stanowiącym już wcześniej podstawę dla przyjęcia dyrektyw, które zgodnie z ósmym motywem dyrektywy 2000/26 ma ona uzupełniać, mianowicie dyrektywy Rady 72/166/EWG z dnia 24 kwietnia 1972 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczania od takiej odpowiedzialności (Dz.U. L 103, str. 1), drugiej dyrektywy Rady 84/5/EWG z dnia 30 grudnia 1983 r. (Dz.U. 1984, L 8, str. 17) oraz trzeciej dyrektywy Rady 90/232/EWG z dnia 14 maja 1990 r. (Dz.U. L 129, str. 33), obydwu dotyczących zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do

ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych (zob. podobne wyroki z dnia 28 marca 1996 r. w sprawie C-129/94 Ruiz Bernáldez, Rec. str. I-1829, pkt 18, i z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie C-537/03 Candolin i in., Zb.Orz. str. I-5745, pkt 18).

26 Otóż wykładnia terminu trzech miesięcy przewidzianego w art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26, zgodnie z którą strona poszkodowana nie może dochodzić od zakładu ubezpieczeń zaspokojenia roszczenia przed wygaśnięciem tego terminu, również w przypadku nieskomplikowanego stanu faktycznego lub prawnego, byłaby niezgodna z celem ochrony osób poszkodowanych.

27 Poza tym wykładnia, zgodnie z którą art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26 stoi na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego umożliwiającego poszkodowanemu domaganie się wypłaty odszkodowania w rozsądnym terminie krótszym niż trzy miesiące, byłaby sprzeczna z art. 10 ust. 4 tej samej dyrektywy, który przewiduje, że państwa członkowskie mogą, zgodnie z Traktatem utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla strony poszkodowanej od przepisów niezbędnych do wykonania dyrektywy 2000/26.

28 W tej sytuacji na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 4 ust. 6 dyrektywy 2000/26 należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego, który umożliwia stronie poszkodowanej wytoczenie powództwa przeciwko zakładowi ubezpieczeń po wyznaczeniu rozsądnego terminu płatności krótszego niż termin trzymiesięczny przewidziany przez ten przepis dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

29 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem;

do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka co następuje:

Wykładni artykułu 4 ust. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwarta dyrektywa w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych) należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego, który umożliwia stronie poszkodowanej wytoczenie powództwa przeciwko zakładowi ubezpieczeń po wyznaczeniu rozsądnego terminu płatności krótszego niż termin trzymiesięczny przewidziany przez ten przepis [dyrektywy].

Podpisy